

csoportos különdíjak

az előadás kiváló mozgásvilágáért – *Peer Gynt* (VMG 12. D – KIMI 10. AB, Budapest, Papp Dániel)

műhelymunkáért – *Kedd volt és esett az eső* (Szivárvány Színpad, Budapest, Almássy Bettina)

merész darabválasztásért – *Ókanők* (Reflex 0708 – KIMI Győr, Patonay Anita)

közönségdíjak

legjobb előadás – *Jámbor barbárok* (VMG 12. D – KIMI 10. B, Budapest, Perényi Balázs)

és *Nyár-éji ábránd* (KIMI-Félidő, Budapest, Perényi Balázs)

legjobb női alakítás – Simon Lea (*Peer Gynt*)

legjobb férfi alakítás – Somhegyi György (*Peer Gynt*)

zsűri: Egyed Attila, Keserű Imre, Sándor L. István

Horváth Mihály Gimnázium 11.D, Szentés
A mi kishercegünk; Várai Enikő felvétele

Nagykorúan

– beszámoló a XIX. Francia Színházi Fesztiválról –

Fontos volt az idei év – talán az eddigiek közül a legfontosabb. A pécsi fesztivál kinevelt egy olyan generációt, amely nemcsak hatékony segédmunkára, hanem felelősségteljes döntések meghozatalára is képes. Az idei szervezőgárda tagjai – Fehér Anita, Tasnádi Zsófia, Molnár Zsófia, Boross Martin, Kőrösi Márk, Theiss Róbert, Kőrösi Boldizsár, Fehér Angéla, Várai Enikő, Hermann Tibor – régi fesztiválozók az ország különböző városaiból, akik egyetemista státuszukból szemlélve is fontosnak tartják az FTLF továbbélését és fejlődését. Az Üres Tér Társulat (Pécs) és a Prizma Színház (Budapest) születésénél a francia nyelvű színházi élet is bábáskodott: segítsék most a növekvő gyerekek a szülőt, a Francia Fesztivált!

Most ezek a fiatalok irányították fáradhatatlanul a kicsiket. (Régi szokás a Leőweyben, hogy a mindenkori 10. osztály vállalja magára az FTLF szervezését, a szülői fogadástól a kisebb helyszíni „csicskamunkákig”.) Nagyon fontos volt kisebb munkacsoportokat szervezni annak érdekében, hogy a kompetenciák és a felelőségek ne gabalyodhassanak össze. Ezek a csoportok egy-két egyetemistából és két-három

gimnazistából álltak (videós csoport, technikus csoport stb.). A megosztott felelősségű csapatmunka nem magyar találmány, de már mi is ízlelgetjük, próbálgatjuk. Természetesen sokat tanultunk abból, ami nem működött!

A fesztiválok nagy csapdája, hogy az összekovácsolódott iskolai csoportok nehezen oldódnak fel a Nagy Közösben: az idén ennek érdekében kollektív játékokat szerveztünk.

Sajnos a helyi és a nemzetközi politika is belezavart a fesztiválba: Pécs városa az idén a megszokott – belvároshoz közeli – kollégiumot nem bocsátotta a fesztivál rendelkezésére, bár már szeptemberben lefoglaltuk azt (az erősebb kutya nyer! – adták tudunkra, s egy másik rendezvény résztvevőit szállásolták el). Ezenkívül az ötmillió költségetésünkből 100.000 Ft-ot vállaltak át! Egyelőre azt is csak bizonytalan ígéret formájában.

Hiába, Pécs teljes erőbedobással készül 2010-re! Megértőnek kell(ene) lennünk. (Miért és még meddig?)

Az afrikaiaknak rengeteg utánajárás és bátorítás után sem sikerült vízumot szerezni. (Átjönnek Európába, aztán vagy letelepednek, vagy robbantgatnak! – tudtuk meg.)

Vigasztaló és megtisztelő, hogy a francia diplomácia oldaláról komolynak tűnő felkérést kaptunk: 2010-ben rendezünk egy hatalmas, minden európai országból egy résztvevő csoportot meghívó francia nyelvű színjátzó fesztivált. Mi lelkesek vagyunk! Az idén is hat országból voltak fiatalok: Finnország, Franciaország, Szerbia, Románia, Spanyolország, Magyarország. Nagy szívfájdalmunk: nincs elég magyar csapat. Az ideai válogatókat el is hagytuk – tíz magyar csoport vállalkozott a pécsi szereplésre, ebből öt pécsi. Keressük a választ, mi az oka a magyar csapatok fogyatkozó számának.

Az idén nagyobb hangsúlyt fektettünk a záró beszélgetésre, a tanulságok levonására, a résztvevők véleményére. Az értékelő ívek elemzése most folyik.

Zsűri-nézőpont

A zsűri magyar tagjai a nyertes produkciókról írnak elemzést:

„Négy férfi és egy nő. A férfiak – elmegyógyintézeti ápoltak. A nő foglalkozik velük. Mikor magukra hagyja őket, lassan megismerjük a férfiak életét. Valóban bolondok? Vagy csupán nem tudnak túllépni saját korlátaikon, nem tudják lezárni a múltat, feldolgozni traumáikat. Monológjaik, a felidézett történetek mégsem válnak tragikussá, hiszen mindent körülöng az önirónia diszkrét bája. És persze a vágy a Nőre, a békét adó melegre. De ez sem patetikus, inkább kissé félszeg, és nagyon is emberi. A veszprémi Vetési Albert Gimnázium diákjai harmadszorra szerepelnek a pécsi fesztiválon. Mint elmondták, mikor először jutottak túl a selejtezőn, a csapatlétszám tizenkét fő volt, később ez tizennyolcra duzzadt, most pedig öten tagjai a társulatnak. Így valóban a „mindenre elszántak” maradtak a csoportban: közülük többen kollégisták, akik péntek délután inkább nem szállnak vonatra, hogy részt vehessenek Marie-Pierre Watremez próbáin. Úgy tűnik, a társulat kis létszáma a belső keresésnek, az individuális munkának kedvezett. Bár látunk néhány közösen konstruált szimbolikus képet, az előadás nagy részében egy-egy figura monológjába vonódtunk be. A többiek szerepváltással, szereplőként beléptek a másik történetébe (ha kell, akár aranyhalként is), de az is megesett, hogy valamelyik szereplő percekig egyedül volt a színpadon – ez igazán nagy kihívás a rendező és a diákszínész számára is. A diákok jelenléte olyan erős volt, hogy meg tudtak felelni ennek a kihívásnak. Érett embereket láttunk érzékenyen játszani, akik egyaránt meg tudták jeleníteni a szövegben rejlő mélységet és a sok nyelvi humort is. Frankofón fesztivál lévén az is szempont volt, hogy a diákok kiválóan beszélnek franciául. Viszont az előadás pont ezért nem aratott akkora közönségsikert, mert sok poén csak a franciául jól tudók számára vált érthetővé, s a közönség többségét a franciát kezdő vagy középhaladó szinten művelők alkották. A zsűri nehéz helyzetben volt, mert az előadás hibáit sem hagyhattuk figyelmen kívül. A játékidő átlépte a megengedett kereteket, a diákok bő ötven percig voltak színpadon, ez egyrészt technikai probléma, másrészt ennyi idő alatt óhatatlanul csökkent a néző érdeklődése. Az előadás elejét a mozgásos, néma jelenetek jellemezték, majd egymás után következtek a monológok, a bemutatott figurák, élethelyzetek – fél óra után maga az előadásmód már nem hozott újat, a néző tudta, hogy mire számíthat. Viszont erős bizalmunk van abban, hogy a társulat képes lesz ezeken változtatni (a szöveget meghúzni, a jelenetek sorrendjét felcserélni, a merev struktúrát kicsit „összszavarni”), s egy összefogottabb előadás képviselheti majd Magyarországot a 2009-es quebec-i nemzetközi fesztiválon.”

Emődi Klaudia
magyar–francia–dráma szakos tanár

Lycée National „Mihai Viteazul”, Slobozia, Románia
Adieu!; Várai Enikő felvétele

A szentesi Horváth Mihály Gimnázium színjátszói az idei fesztiválon sem okoztak csalódást, igaz, váratlan meglepetést sem. Hozták a formájukat; még mindig nagyon felszabadultak, élvezik, amit csinálnak (olykor kicsit jobban is, mint kellene), igazi csapatként működnek a színpadon.

Be kell vallanom, kis aggodalommal ültem be az előadásra: vajon mit lehet kezdeni a Kis Herceggel, a francia fesztiválok kedvelt és unalomig ismételt darabjával, amelynek színre vitelére már oly sok kísérletet láthattunk. Hogy lehet kikerülni a szöveg rossz értelmezéséből fakadó hamis romantika színházi giccs-csapdát? Ez alkalommal kellemesen csalódtam. Egy sajátos Kis Herceget láthattunk, akinek problémái a csapatot foglalkoztató problémák voltak: Milyen nehézségekkel jár beilleszkedni egy közösségbe? Hol rejtőzik a szerelem-rózsa, s hogyan lehet rátalálni? Milyen emberekkel találkozatsz az úton? Ilyen és ehhez hasonló kérdéseket feszegetett az előadás – musical formában. Ez a forma fekszik a csapatnak, hiszen drámatagozatos osztály lévén tanulnak és tudnak is énekelni. A királyt és Jérôme-ot játszó Tarsoly Arnold nem véletlenül lett az idei chanson-verseny győztese, és a fesztivál repertoárját is színesítik egyedi kifeje-

zémódjkkal. Egyedi, ám még korántsem hibátlan. A nem egységes játékmódot, a kellékhazsnálatot sokszor indokolatlanak éreztem, amit persze nem a játszóknak lehet felróni. Példaként a király figuráját említéném, akinek jól működő színházi eszközökkel való ábrázolását – a többiek által formált lépcsősor tetején ült – számomra elrontotta a fejébe nyomott papírkorona. Ennél talán többet lehetne a nézőkre bízni. A fesztiválon jól bevált és sikeres kifejezémódot, a zenei betéteket a tavalyi előadásban indokoltabbnak éreztem. Egy-két hiba ellenére, összességében mégis egy magabiztos csapatot láthattunk, melynek tagjai sok munka árán – a szereplőknek és a nézőknek egyaránt – szórakoztató színházat hoztak létre Szurmik Zoltán rendezésében, és nem véletlenül kapták ök a 2008-as FTLF közönségdíját.

Molnár Zsófia

pszichológia szakos hallgató, régi leőweys fesztiválózó

A házigazda Leőwey Gimnázium 11. F osztályának fesztiválnyító produkciója, melynek címe a Krétakörös FeketeOrszágra utal, magasra tette a mércét. Előadásuk (rendező: Vatai Éva) egy olyan jelenetfűzér, mely egy fiktív síkra helyezett ország társadalmának jelenére reflektál. Az előadást narrátor keretezi, aki egy nagy könyvből olvassa mindannyiunk meséjét. Az előadás bő egyharmadát olyan tablók teszik ki, melyeket a színészek hús-vér szoborként, vagy mozgó marionettként alkotnak. Ezek a tablók absztrakt illusztrációk, mely segítségével leegyszerűsítenek egy-egy jelenséget, fogalomkört. Példaképpen: a pártpolitikai csatározások résztvevői mindig két, jól elkülöníthető oldalon sorakoznak fel – ezzel jelképezve az ország polarizáltságát –, és a kampány hevében zöldségek neveit dobálják egymásnak (zöldségeket beszélnek?). Ez a forma lehetővé teszi, hogy a játszóknak sokféle szerepet kipróbálhassanak, ami egy diákszínjátzó előadásnál kifejezetten fontos, ám ez egyben azt is jelenti, hogy bár nem ragadnak bele karakterfajták tipizált formájába („anyuka”, „kamasz gyerek”, „jóságos öreg néni” stb.), de nem is visznek végig semmilyen karakterívet. Ez a színészi munka szempontjából nagyon hálás, de azt is mondhatnánk: „megűszös”. Az emberszobrok dinamikus váltakozása egyben az erős csapatmunka egyik legnyilvánvalóbb tükre is. Lendületes ritmusából csak akkor vesztett az előadás, mikor az alkoholizmussal foglalkozó kongresszus alkoholista technikusa egy videót akart lejátszani a közönségnek. A kizökkenés a technikai sajátosságokon túl is teljesen indokolt, hisz egy antialkoholista konferenciának törvényszerűen unalmasnak kell lennie. A csapat azonban nem vállalta ezt az unalmat, inkább itt-ott belepörgettek az oktatófilmbe, ezáltal két megoldás közt rekedve. Az ország és a társadalom betegségei mellett számomra legalább ilyen fontos rétegét képezte az előadásnak az egyéniség kérdése. Ez az egyik jelenet központi témája volt: egy osztály többsége eminens módon bőfögi fel nemzeti kultúrájának (mitikus) fejezeteit, amelyeket kérdések nélkül elfogadunk, s amelybe, ha valaki nem illeszkedik olyan olajozottan, ahogy azt elvárják tőle, akkor nagyon pórul jár. Emellett az általánosítást szolgáló fekete jelmezekben csak egy apró jel utalt arra, hogy van reménye az individuum megnyilvánulásának: a színes zoknik. A Blackland csapata nem tragikus fejtegetéssel, hanem intelligens humorral, nem gúnyos karikatúrával, hanem megfontolt (ön)íroniával nyúl az említett kérdésekhez. Ezt a fajta közelítést példaértékű, járható útnak tartom. Az előadást például egy a „Magyarország” című szám eredeti verziójára készített parodisztikus koreográfia zárja. A videó mellett ez a másik olyan műfaj, mellyel „dúsítják” az előadás formai palettáját. A tánc azt a hatást sugallja, amit a dal kapcsán is érezhattunk, mikor a slágerlisták élén szerepelt: ugyan összefogásra szólít fel, a giccs miatt nem tudunk azonosulni a közvetített eszmékkal. Az előadás leginkább ezt az (ön)azonosulásra való képtelenséget és a mássággal szembeni kibékíthetetlen prekonceptióinkat piszkálta meg.

Boross Martin

dramaturg szakos hallgató, régi fesztiválózó diák

Diák-nézópont

Megszólaltattunk három résztvevő és szervező diákot.

„Én amellett, hogy egy darabban játszottam (*L'Oiseau bleu*) a videós csapatban is dolgoztam. Egy hozzáértő, nálam idősebb fiú, Bob vezette a csapatot. Nekem interjúkat kellett csinálnom azokkal az emberekkel, akik a fesztiválnyító videóban szerepeltek. Elég nehéz dolgunk volt, mert az emberek többsége megriadt a közeledő kamera és a mikrofon kombinációjától, a rögzített interjú más, mint a színpad, ennek nyoma marad. De végül is találtunk vállalkozó szellemű embereket, volt olyan is, aki magától odajött, hogy válaszoljon a kérdésekre.

Hozzánk érkeztek először a dicséretnek is, s egy-két apró kritika kivételével csak pozitív visszajelzéseket hallottunk a fesztiválról, mind a magyarok, mind a külföldiek részéről. Voltak ugyan kritikák – pl. egy csapat késve kapta meg az ebédcsomagját, rosszalatták az alkoholfogyasztást az Ifjúsági Ház büféjében, a cigarettázást a folyosón –, de mindenki szeretne visszajönni jövőre is. (*Fehér András*)

A „prezantatörködés” egyfajta felkonferálási forma, amely során a konferansziék egy – a következő előadás címére vagy tartalmára utaló – rövid improvizációt adnak elő, melyekben három információnak kell csak elhangzania (cím, rendező, társulat neve). Ezzel a megoldással a 2007-es FTLF során találkoztam először, és annyira megtetszett, hogy elhatároztam: ezt nekem is ki kell próbálnom. Jó benne, hogy hangulatot kell teremteni, gyorsan reagálni, és kreativitást igényel.

Jelentkezésem után kaptam egy listát a 2008-as színdarabok címéről, hogy elkezdhessek ötleteket gyűjteni. A 6 fős prezantatőr-csapat egy héttel a fesztivál előtt gyűlt össze ötletgyűjtés céljából. Itt igazából csak az alapötletek gyűltek össze, a végleges jeleneteket az aznapi előadások előtti reggeleken dolgoztuk ki, de néha az utolsó pillanatban is megváltoztattuk az egészet egy jobb, humorosabb megoldás miatt. Feladataink közé tartozott még a megnyitó- és a zárőnnepély lebonyolítása, illetve a hajnalig bulizó, és reggelenként a színházteremben alvó közönség felébresztése hangeffektusokkal vagy reggeli tornával. Szóval fontos volt, hogy jó ötletekkel, dinamikusan vezessük a fesztivált, s megtöltsük energiákkal a teret. Jó érzés volt, hogy sokan jelezték: nagyon szerettek bennünket, s egy-egy unalmasabb darab után alig várták a mi színre lépésünket.

Ez a munka a vártnál kicsit fárasztóbbnak bizonyult a számomra, de annyira jól éreztem magam, hogy jövőre is az elsők között jelentkezem majd. E mellett még egy darabban is szerepeltem: a vízről készítettünk különböző performanszokat. Nekem az is nagyon bejött: ez volt az első fesztiválom, és remélem, nem az utolsó.” (*Shadeh Ahmed*)

„Eau (*kiejtés: „o”*) – francia szó, jelentése: víz. A Leőwey Klára Gimnázium magyar-francia két tannyelvű tagozatának tizedikes osztályának tagjaiból álló színjátszó csoport előadásának címe.

A színjátszó kör tagjai tavaly kezdtek el drámaezni, s ebben a tanévben színházzal foglalkozni. Laikusokból álló társulatként az első néhány hónapban színházi alaptréningeket sajátítottak el a próbák alatt, míg nem télen a Pécsi Vízmű Zrt. felkérésére, az Üres Tér Társulattal közösen performanszokon kezdtek dolgozni, amelyekből végül összeállt a március 22-én, a pécsi Bázis Galériában bemutatott, mintegy egyórás performansz-csokor.

A társulat tagjai kezdetben közömbösen, vagy kevés érdeklődést mutatva viszonyultak a performanszok témájához, ám a munka során egyre inkább sajátjuknak kezdték érezni, és élvezettel dolgoztak vele. Így született meg egy kompromisszum a színészek, és a rendező között, miszerint az egész évben középpontban álló víz témából darabot készítenek a fesztiválra.

A már meglévő performanszokat átdolgozták, újakkal egészítették ki, majd egy előadásba szerkesztették őket. Az érzékekre, gondolatokra képekkel hatni törekvő darab különlegessége az interaktivitás: Az előadás bemutatása után a nézőknek lehetőségük nyílik belépni a játéktérbe, és megfigyelni, „életre kelteni” a performanszokat, esetleg beleavatkozni működésükbe. A társulat elégedetten tekint vissza az idei évre, a munkát jövőre is együtt folytatják.” (*Aszalós Bence*)

Egyedül nem megy

– formakeresés gyerekekkel, fiatalokkal –

Vatai Éva

„Hosszú időbe telik, amíg egy rendező eljut oda, hogy ne az általa óhajtott végeredmény határozza meg a gondolkodását, hanem, hogy minden energiáját a színészen meglevő energiaforrás felfedezésének szentelje, ahonnan az igazi impulzusok várhatók.” (*Peter Brook*)¹

Írásomban – bár helyenként profi-színházas példákra hivatkozom majd – gyermek- és diákszínjátszásról fogok beszélni. A fenti idézetben tehát a *színész* szó értelemszerűen *gyerekkel* vagy *fiatallal* helyettesítendő.

Tiszteletben tartom, hogy minden rendezőnek megvan a maga módszere, amellyel létrehozza a bemutatandó darabot: a produkciót. Van olyan, aki annyira bízik a gyerekekben, a saját koordinációs képességében és technikai tudásában, hogy egy téma felvetése után a gyerekek laza ötletkavalkádjából is tud darabot készíteni. De van olyan rendező is, akinek abban a pillanatban, hogy rendezni kezdi a darabot, már minden készen áll a fejében: a fiatalok csupán a rendező gondolatainak, ötleteinek megvalósítói. Ez utóbbiakat egy kicsit mindig is irigyeltem... Miért? Mert belőlem hiányzik a hosszú távú színházi gondolkodás

¹ Peter Brook: *Időfonalak*. Európa, Bp., 1999